

21. ročník

Mezinárodní hudební festival Špilberk

Záštitu převzali

Pavel Rychetský, předseda Ústavního soudu ČR

Bohumil Šimek, hejtman Jihomoravského kraje

Markéta Vaňková, primátorka statutárního města Brna

Vojtěch Mencl, starosta městské části Brno-střed

18. 8. 2020, 20⁰⁰

velké nádvoří hradu Špilberk, Brno

PLANETY

• • • •
**Filharmonie
Brno Philharmonic**

GUSTAV HOLST / arr. STEPHEN ROBERTS

Planety, symfonická suita op. 32
v úpravě pro žesťový orchestr

The Planets, orchestral suite, Op. 32,
arranged for brass orchestra

1. Mars, nositel války
Mars, the Bringer of War
2. Venuše, dárkyně míru
Venus, the Bringer of Peace
3. Merkur, okřídlený posel
Mercury, the Winged Messenger
4. Jupiter, dárce radosti
Jupiter, the Bringer of Jollity
5. Saturn, původce vysokého věku
Saturn, the Bringer of Old Age
6. Uran, kouzelník
Uranus, the Magician
7. Neptun, mystik
Neptune, the Mystic

přestávka / interval I 20'

JOHN WILLIAMS / arr. ONDŘEJ MOŤKA

Summon the Heroes (Svolejte hrdiny)

HANS ZIMMER / arr. ONDŘEJ MOŤKA

Gladiator (Gladiátor)

JOHN WILLIAMS / arr. STEVEN VERHAERT

Saving Private Ryan (Zachraňte vojína Ryana)

OLA GJEILO

Northern Lights (Polární záře)

JOHN WILLIAMS / arr. ONDŘEJ MOŤKA

Star Wars (Hvězdné války)

Pěvecký sbor Lenky Poláškové / Lenka Polášková Choir
Moravia Brass Band

dirigent / conductor **Chuhei Iwasaki**

O programu

Sedmidílnou orchestrální suitu **Planety** napsal **Gustav Holst** (1874–1934) v letech 1914–1916, kdy pracoval jako hudební ředitel v dívčí škole v Hammersmithu. Do té doby skládal spíše miniatury a sborová díla. Jde tedy o první a jedinou skladbu tohoto druhu a rozsahu v jeho kompoziční činnosti.

Koncept díla je spíše mytologický, proto zde není zahrnuta planeta Země. Na myšlenku kompozice přivedl autora Clifford Bax, který ho uvedl do základů astrologie během společného pobytu na Mallorce. Holsta tento předmět zaujal natolik, že se rozhodl vtělit myšlenky a emoce spojené s udáváním vlivem každé planety na lidskou psyché do jednotlivých částí suity. Holst také vlastnil a s oblibou četával knihu *Co je horoskop?* Alana Lea, která ho inspirovala i k podtitulům jednotlivých částí (*Mars, nositel války; Venuše, dárkyně míru; Merkur, okřídlený posel; Jupiter, dárce radosti; Saturn, původce vysokého věku; Uran, kouzelník; Neptun, mystik*).

Celá skladba byla původně zkomponována pro klavírní duo kromě části *Neptun*, která je psána pro sólové varhany. Holst se totiž domníval, že zvuk klavíru je příliš hrubý k tomu, aby byl schopen hudebně zachytit záhadný svět a tajemno vzdálené planety. Až poté autor dílo instrumentoval pro velký orchestr pod vlivem Wagnera, Strausse, Rimského-Korsakova, Schönberga a Stravinského, jehož *Svěcení jara* se tu velmi patrně odráží. Zajímavostí je užití ženského sboru v poslední části *Neptun*, která vyznívá do ztracena a v níž sbor stojí zcela mimo pódium dle pokynů skladatele. Tato nová zvukovost byla v dosavadní anglické hudbě něčím naprosto nevídaným a dopomohla skladbě k okamžitému úspěchu. Přestože *Planety* jsou Holstovým nejznámějším dílem, skladatel sám je neřadil k těm nejzdařilejším. Ke konci života si dokonce stěžoval, že jejich popularita úplně zastínila jeho ostatní práci, a proto také nezkomponoval část o planetě *Pluto*, která byla objevena teprve čtyři roky před Holstovou smrtí.

Během posledních týdnů první světové války (29. září 1918) se v londýnské Queen's Hall za řízení Adriana Boultu uskutečnila

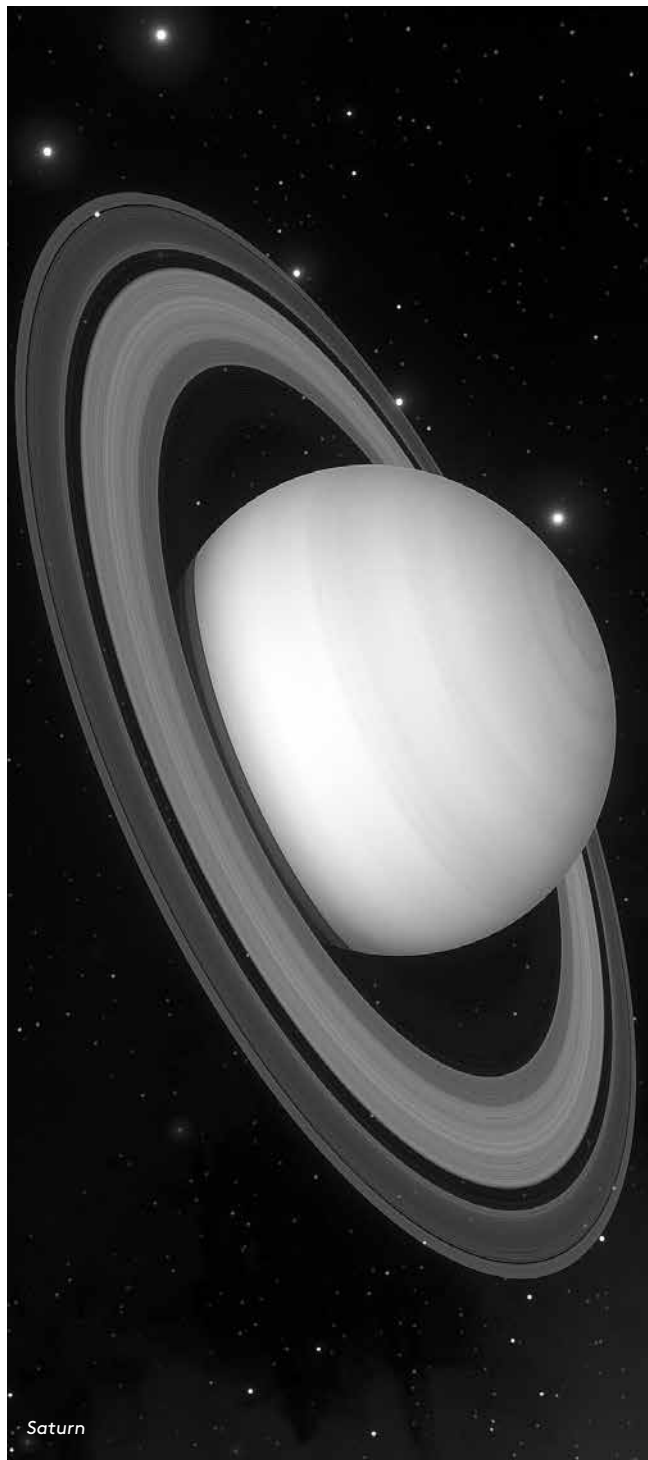
premiéra, avšak pouze pro pozvanou společnost. O několik týdnů později proběhlo také první provedení veřejné, kde však zaznělo pouze pět ze sedmi částí suity. Představení sklídilo okamžitě obrovský úspěch. První veřejné provedení kompletní suity řídil Appleby Matthews 10. října 1920 v Birminghamu.

Pořadí jednotlivých vět koresponduje se zvyšující se vzdáleností planet od Země. Výjimkou je pouze část Mars, která odpovídá charakteru úvodní symfonické věty. Jiným vysvětlením je, že se pořadí vět řídí pravidly znamení zvěrokruhu v souvislosti s jejich planetami. A ještě další možností je pořadí podle astronomického aspektu – planety podobné Zemi postupují podle snižující se vzdálenosti od Slunce, ostatní části ztělesňující plynné obry jsou uvedeny opačně, podle zvyšující se vzdálenosti od Slunce. Jak jsme již řekli, Pluto byl sice objeven ještě za Holstova života, ten však odmítl přidávat k cyklu další část; nicméně pokusila se o to řada dalších skladatelů v čele s Clivem Struttem jako prvním (v dnešní klasifikaci vesmírných těles už je Pluto z planet zase vyřazen). Poslední pokus učinil znalec Holstova díla Colin Matthews na objednávku Hallé Orchestra. Nazval větu *Pluto, obnovitel*.

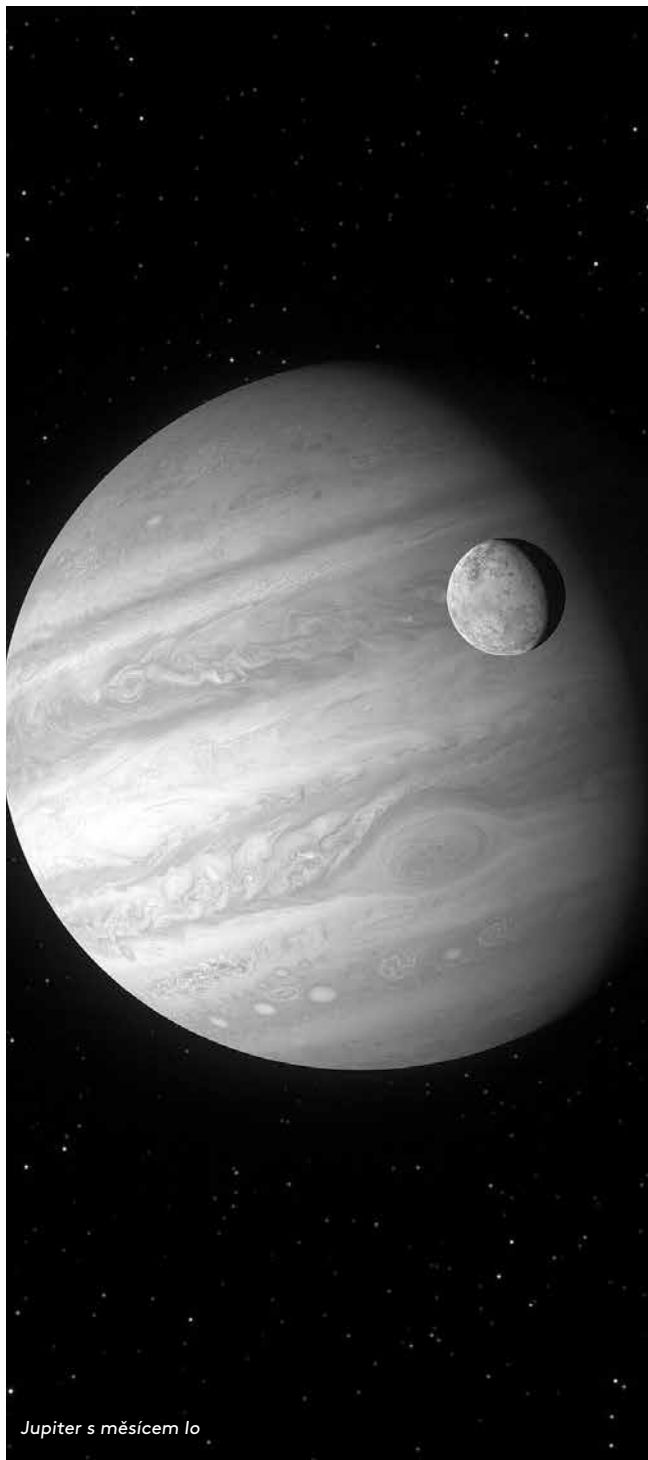
V pořadu koncertu spolu souvisejí Holstovy *Planety* z první části s hudbou skladatelů Williamse a Zimmera po pauze víc, než je možná na první poslech zřejmo: ta je totiž významně inspirována právě Holstem a jeho *Planetami* – některá z jejich hlavních témat odtud přímo pocházejí.

Provedení Hostových *Planet* provází vizualizace, kterou speciálně pro dnešní večer připravila Hvězdárna a planetárium Brno: *Stejně tak, jako je každá skladba díla Planety od Gustava Holsta jiná, tak i jednotlivé planety dávají svou jedinečnost na odív. Vizualizace vytvořené Hvězdárnou a planetáriem Brno si dávají za cíl prohloubit hudební zážitek prezentováním krás, které se jenom těžce dají představit. Člověk je zvyklý vnímat svět kolem sebe v měřítkách jemu blízkých. Zkoušeli jste si už ale představit například bouři, která je dvakrát větší než celá naše Země a zuří stovky let? Nebo krajinu rozpálenou tak, že její povrch ve tmě rudě žhne? A co planeta, která ve skutečnosti žádný pevný povrch nemá? O desítkách měsíců zdobících noční nebe obřích planet ani nemluvě...*

Animace ve spojení s orchestrem vytvářejí unikátní audiovizuální zážitek, který vás pohltí a provede úžasnými světy. U každé z planet zjistíte, že je opravdu jedinečná. Jedinečná, ať už jako skladba nebo jako planeta samotná. (Ondrej Kamenský)

Saturn

Jupiter s měsícem Io

Velkou a oceňovanou zásluhu o hudbu ozvučující mnohostrannou oblast *Hvězdných válek* má **John Towner Williams** (1932, New York), americký skladatel, dirigent a producent filmové a orchestrální hudby. Jako nositel několika Oscarů a Grammy patří od sedmdesátých let k nejúspěšnějším a nejvlivnějším filmovým skladatelům. Jeho *Summon the Heroes* (Svolejte hrdiny) není ovšem hudbou filmovou: je to jednovětá orchestrální skladba určená velkému symfonickému orchestru, obsahuje *antifonální žesťové sbory* a je připomínkou antické velikosti dnešnímu světu. Byla napsána pro National Broadcasting Company (NBC) k Letním olympijským hrám 1996, v jejichž zahajovacím ceremoniálu v Atlantě (Georgia) také v červenci 1996 poprvé zazněla.

Svého času a vlastně ještě pořád úspěšný film *Gladiátor* byl natočen roku 2000 ve Velké Británii, ale hudbu k němu složil Němec – **Hans Florian Zimmer** (1957), rodák z Frankfurtu nad Mohanem, který začal hraním na klávesy v kapelách Ultravox a The Buggles a v průběhu své kariéry filmového skladatele získal Oscara, cenu Grammy a dva Zlaté glóby. Hudbu ke *Gladiátorovi* uslyšíme v aranžmá Ondřeje Motky.

Vzpomínaný **John Williams** se v pořadu (poprvé) vrací hudbou z filmu *Saving Private Ryan* (Zachraňte vojína Ryana), dramatického příběhu odehrávajícího se po vylodění spojeneckých vojsk na pobřeží okupované Francie během druhé světové války. Pro koncertní provedení aranžoval tuto Williamsovu hudbu Steven Verhaert, jenž se tak stal vlastně jejím spoluautorem. Dnes večer zazní úprava pro brass band.

Ola Gjeilo (1978) je norský hudební skladatel a klavírista, žijící ve Spojených státech. Narodil se a vyrostl v norském Skui, skladbu studoval nejprve soukromě, pak na Norské hudební akademii, poté v New Yorku na Juilliard School a v Londýně na Royal College of Music. Od roku 2009 je rezidenčním skladatelem různých hudebních společností a v jeho tvorbě mají význačné místo skladby pro pěvecký sbor. Ten se také uplatní v jeho *Northern Lights* (Polární záři), jejíž název připomíná – podobně jako celý tento večer – okouzující vesmírné úkazy, podivuhodně korespondující s biblickým, latinsky zpívaným milostným textem *Písně Šalomounovy: Krásná jsi, milá má, jako Jeruzalém, hrozná jako vojsko s praporce. Odvrť oči svých od patření na mne, nebo ony mne posilují!*

Druhý a poslední návrat **Williamsovy** hudby v tomto pořadu učiní jejího autora vlastně hlavním skladatelem celého večera, tím spíš, že jeho už známé téma *Hvězdných válek* tu zazní v plné monumentalitě a navíc v účinu, jež mu propůjčí historické prostředí brněnského hradu.

Jiří Beneš

Moravia Brass Band

O účinkujících

Pěvecký sbor Lenky Poláškové vznikl spojením tří pěveckých sborů výlučně pro dnešní koncert. Jsou to:

Směšený pěvecký sbor Smetana, jenž působí v Hulíně od roku 1998 a jež od začátku vede Lenka Polášková. Každoročně pořádá vánoční a jarní koncerty. Mezi své největší úspěchy řadí získání zlatého pásma a Cenu Antonína Tučapského na sborovém festivalu ve Vyškově. V roce 2016 se zúčastnil mezinárodního festivalu Alta Pusteria v Itálii.

Směšený pěvecký sbor Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži, který se střídáním studentů neustále obměňuje a který si přesto už mezi smíšenými sbory doma i v zahraničí vybudoval pevnou pozici. V roce 2007 získal na festivalu Svátky písní v Olomouci zlatou medaili, v roce 2011 se stal absolutním vítězem soutěže středoškolských sborů Opavia Cantat. V roce 2014 získal 1. cenu cum laude na festivalu v Belgii a v roce 2016 se stal absolutním vítězem mezinárodní soutěže pěveckých sborů v Jihlavě. V roce 2019 získal zlaté pásmo a Cenu za nejlepší dramaturgii na festivalu Bratislava Cantat.

Moravské děti – Holešovský dětský sbor, jež založil v roce 1974 Karel Košárek. V roce 1998 převzal vedení Michal Vajda a od roku 2003 dosud je sbormistryní Lenka Polášková. Během této doby prošly přípravnými odděleními a koncertním sborem stovky mladých lidí. Vedle svých úspěchů v České republice má dobré jméno i v zahraničí: za svého působení se zúčastnil několika mezinárodních festivalů po celé Evropě, v roce 2010 Světové olympiády sborů v Číně. Ve stejném roce byl oceněn Unií českých pěveckých sborů jako Sbor roku v kategorii dětských sborů. V roce 2017 uskutečnil zájezd do japonského Tokia.

Moravia Brass Band, třicetileté těleso složené pouze z hráčů na žesťové a bicí nástroje, působí ve své nové epoše od roku 2017. V rámci pilotního projektu *Film Music Tour 2018* uspořádal 11 koncertů napříč republikou a v prosinci téhož roku představil nový program *Žestě rozezní chrám* a rozšířil tak svůj repertoár o barokní hudbu. V roce 2019 pokračoval v projektu *Film Music Tour* s novým repertoárem. Významným milníkem tohoto vývoje byly galakonzerty se sólotrumpetistou Berlínských filharmoniků Gáborem Tarkövim, ale i open-air koncert na Brněnské přehradě před zraky tisíců návštěvníků, kam si jej pozval Český

rozhlas Brno ke svým 95. narozeninám. Kromě koncertu pro brněnský rozhlas nahrál pět skladeb, které brzy zaznějí v éteru!

V rámci unikátního zahraničního projektu *Brass Up!* se představil s velkým symfonickým orchestrem v drážďanské BallsportAreně. Letos vyprodal koncert na festivalu Smetanova Litomyšl, který však koronavirová pandemie odsunula na příští rok. Šéfdirigentem je Chuhei Iwasaki, orchestr však spolupracuje také s německým dirigentem Heikem Mathiasem Försterem.

Chuhei Iwasaki (1987, Tokio) se hře na housle věnoval od dětství, studoval ji na tokijské konzervatoři Toho Gakuen a pak spolu se skladbou a dirigováním na Pražské konzervatoři; dirigování poté ještě na pražské Hudební fakultě AMU. Od roku 2014 je pedagogem Pražské konzervatoře, kde působí jako dirigent smyčcového orchestru. V letech 2014 až

2018 byl také dirigentem Filmové filharmonie, v roce 2018 se stal šéfdirigentem souboru Moravia Brass Band a od září 2019 je stálým hostujícím dirigentem Plzeňské filharmonie. Vystoupil s orchestry v Praze, Plzni, Brně, Hradci Králové, Ostravě, Košicích, Pardubicích, Zlíně, Českých Budějovicích, Plzni a v Mariánských Lázních. Působil v Divadle J. K. Tyla v Plzni a v současnosti diriguje také ve Slezském divadle v Opavě a v pražském Hudebním divadle Karlín.

Svou festivalovou působnost zahájil na Mezinárodním hudebním festivalu Špilberk, na Pražském jaru debutoval 2018 s Filharmonií Hradec Králové. Od tohoto roku spolupracuje s festivalem Dvořákova Praha a v příští sezoně chystá spolupráci s festivaly Smetanova Litomyšl, Conventus Moraviae, Svatozáclavským v Ostravě a s plzeňskými Smetanovými dny. Významnou částí jeho činnosti jsou i koncerty s Českým filharmonickým sborem Brno.

KlasikaPlus.cz

PORTÁL O KLASICKÉ HUDBĚ

...váš vyladěný partner

Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Děkujeme.

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Jihomoravského kraje.

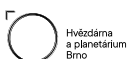
B | R | N | O

MINISTERSTVO
KULTURY

jihomoravský kraj

Na přípravě koncertu spolupracovali

Hlavní mediální partner

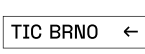
Dopravu zajišťuje

Česká televize

Za podporu a spolupráci děkujeme

Vydala Filharmonie Brno nákladem 200 výtisků
texty Jiří Beneš, Ondrej Kamenský
foto Hvězdárna a planetárium Brno, Moravia Brass Band
sazba a produkce Petr Tejkal Design

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno
☎ +420 539 092 801, info@filharmonie-brno.cz
www.filharmonie-brno.cz